

Onderweg

**Interview met pastor Piet van Reisen
t.g.v. van zijn 70-jarig priesterjubiläum**

1. **Wat was je motivatie/roeping om priester te worden.**

Ik ben geboren in een gezin met een ongelooflijk lieve moeder en een ongelooflijke brave vader. En waar de priesters dagelijks over de vloer kwamen. Mijn vader was kerkmeester en mijn opa was ook kerkmeester geweest. Mijn vader ging in 1916 voor het eerst naar Amerika, per schip, om daar bloembollen te verkopen terwijl het midden in de oorlog was. Op dat schip zaten ook een stuk of 30 missionarissen die naar de Antillen gingen. Aan boord lazen al die missionarissen de mis, want dat moest. Als ze dan terug waren in Nederland, kwamen die missionarissen ook bij ons op bezoek. Dan begrijp je dat het eigenlijk met de paplepel werd ingegeven. Na de lagere school heb ik nog een jaar op school in Oudenbosch geweest, want mijn vader en ooms hadden daar ook op gezeten. Eigenlijk dus best vooruitstrevend dat ze wilden dat ik meer had dan alleen de lagere school. Na een jaar zei ik tegen mijn vader dat ik eigenlijk wel priester wilde worden.

Misschien speelde ook wel mee dat ik al kind gepest werd. Dat kwam omdat ik 7 jaar met een rechthouder heb gelopen zonder dat dat, bleek achteraf, nodig was geweest. Een rechthouder was een band om de nek en om de middel met een stang ertussen om je recht te beschermen tegen kromgroeien. Daardoor kon ik niet sporten, niet ondeugend zijn, kon eigenlijk verder niets. Toen ik 16 jaar was bleek de oorzaak een gebroken sleutelbeen, waarschijnlijk al bij de geboorte ontstaan. Toen ben ik geopereerd (in 1936) en dat was ook enige

keer dat ik ooit in een ziekenhuis heb gelegen. Eigenlijk ben je dan wel een gezegend jongetje die nog steeds gevrijwaard is van ziekten en zeertes.

2. Was het moeilijk om dat zo lang vol te houden?

Als je het naar je zin hebt is het niet moeilijk. Ik kreeg ook de mogelijkheden om het naar mijn zin te hebben. Ik maakte kennis met o.a. toneel en van alles en nog wat. Dat zou ik niet hebben meegemaakt als ik thuis was gebleven. In Voorhout was verder niets. Voor de middelbare school moest je naar Leiden of Haarlem. De enige andere mogelijkheid voor een goede opleiding was het seminarie en die waren er zat. En je was ook niet de enige die daar naar toe ging.

Ik was gek op zingen en altijd bij de schola gezeten en daar werd de liturgie tot in perfectie verzorgd. Dat was mijn inspiratiebron met daarbij het verhaal van de Emmaüsgangers, dat je onderweg bent.

3. Waar haalde je de inspiratie vandaan?

Tussen de jaren 1955 en 1960, toen ik kapelaan was in Voorburg, heb ik voor eerst iets gehoord over het Oude Testament. We kregen college in Den Haag en heb het gevreten. Dat was een openbaring, dan gaat de Schrift voor het eerst voor je open. Het tweede Vaticaans Concilie kwam daar kort achteraan en heeft ons de Eerste Lezing uit het Oude Testament gegeven. Daar heb ik geleerd dat je het Evangelie vanuit het Oude Testament moet lezen. In 1965 werd ik, tegen mijn zin in, benoemd tot godsdienst leraar. Achteraf ben ik er ongelooflijk blij mee.

4. **Hoogtepunten in 70 jaar en inspiratie om door te gaan.**

Ja, die weet je eigenlijk pas achteraf. In 1948 werd ik benoemd tot kapelaan in Egmond Binnen. Daar had je een priorij die in 1950, bij het 1000-jarig bestaan, werd verheven tot abdij. Al die feestelijke heb ik mogen meemaken en helpen te organiseren. Dat was de eer van de kapelaan.

In 1950 werd ik kapelaan in Voorschoten. Rond 1952 werd, door Rome, de Paasochtendviering (op zaterdag) verplaatst naar de Paasnacht. Die vroege ochtendviering was, terwijl de pastoor nog op bed lag, het werk voor de jongste kapelaan. Daar waren nooit veel mensen bij, en daar moest je het dan mee doen. Als je alle wijdingen (vuur, paaskaars, doopwater) had gehad, was de pastoor inmiddels ook wakker en die ging dan de plechtigheid van de zaterdag doen. De klokken luiden weer, het orgel speelde weer en om 12 uur zond de KRO het halleluja uit en kwamen de worstenbroodjes op tafel. Zo ging dat. Toen ik in 1952 las dat de Paaswake 's avonds mocht heb ik dat daar voor het eerst de Paasnacht gevierd. Om 22:30 uur, kerk hartstikke vol, het vuur werd buiten gezegend en naar binnen gebracht. Iedereen had een kaarsje en het vuur werd verspreid. Alleen maar kaarsjeslicht. En dan werd de litanie van alle heiligen gezongen. Het hele Oude Testament kwam voorbij. En dan barst het halleluja eruit en ja dat was echt wel een gebeurtenis.

Door het toneel heb ik geleerd hoe je tekst moet zeggen. De stiltes tussen de woorden vaak veelzeggender zijn dan

wat je te vertellen hebt. Daardoor luisteren de mensen, wat gaat hij vertellen? Ook op het Montfort College maakte ik daar gebruik van. Met een gebogen hoofd een klas inlopen, werkt niet, dan kan je beter koffie gaan drinken. Je moet dus de baas zijn.

Voordat ik bij Montfort kwam, heb ik daar met de bisschop lang over gepraat. Ik zei tegen hem: “alsjeblieft niet, ik weet niet wat ik daar moet gaan vertellen”. Hij zei: “ik denk toch echt dat het wat voor je is en ik heb ook nog een appartement voor je ook”. Ik zei: “nee, alsjeblieft niet, ik ga wel op een pastorie wonen ergens hoor”. Hij zei: “neem het nou maar”.

En dan gebeurt zo rond 1968 van alles. Maarten Luther King werd doodgeschoten, de MMS, HBS en de MULO werden afgeschaft. We moesten nog wel 3 jaar lesgeven aan HBS-mensen en wie mochten dat op zaterdagochtend dan doen? Dat waren de mensen die geen kinderen hadden en daar hoorde ik ook bij natuurlijk. Wij noemden ons de Bond van Zaterdagvliegers. En zo heb ik dat op Montfort 20 jaar lang volgehouden. In de 10 jaar daarna kwam ik ook nog regelmatig om daar de viering op zondag te verzorgen met een jongerenkoor wat ik ook al die jaren heb mogen leiden.

Montfort heeft een grote verandering in mijn leven gebracht. Eerst heb je 18 jaar op pastorieën hebt gewoond tussen mensen die theologie hebben gestudeerd. Dan kom je op een middelbare school terecht met om je heen 50-60 collega's die lesgeven in allemaal andere “wereldse”

disciplines. En daar moet ik dan tussenin met mijn verhaaltje komen. Gelukkig had altijd de steun van de schoolleiding. Achteraf denk ik dat ik best sporen heb achtergelaten.

De verhouding met die pubers is altijd een verhouding van elkaar uitdagen. En daar kan je veel van leren. Ook leer je humor te gebruiken, want zo voorkom je 'oorlog'. Het werk op school was de inspiratie om door te gaan. Leerlingen bekend te maken met dat Joods geloof en het Christelijke geloof wat daar uit voort kwam. Daar kwam later ook nog maatschappijleer bij, want daar waren nog geen leraren voor. Daar haalde je dan bevrediging uit. Ik viel ook regelmatig in bij andere scholen omdat de godsdienstleraar uitviel. Steeds stelde ik mij dan de vraag waar deze jongelui gevoelig voor zouden zijn. Een Katholieke Koksschool of Ambachtsschool vergt toch een iets andere benadering.

Ik heb in de loop van de jaren steeds meer zelfvertrouwen gekregen. En ja er waren ook momenten dat je wel eens dacht om een andere weg in te slaan.

Ik had een huisgenote gekregen, eerst 10 jaar een paar uurtjes per week en later bij mij in huis komen wonen. Daar had ik best een huwelijkspartner in kunnen vinden. Daar hebben we het ook best over gehad. Ik had echter zoveel gehechtheid aan mijn taak dat ik toch bedienaar van het Goddelijke woord wilde zijn en blijven. Ik las en lees nog steeds alles wat los en vast zit hierover.

5. Een jonger iemand een boodschap meegeven om zijn roeping te volgen.

Als iemand dat wil doen, heb ik daar de grootste bewondering voor, omdat hij dat doet tegen alles in. Tegenwoordig moet je je verantwoorden dat je nog naar een kerk gaat. Vroeger moest je je verantwoorden als je niet ging. De wereld is echt veranderd. Ik woon in een strenge protestantse omgeving waar voor een hoop mensen het Scheppingsverhaal echt nog steeds maar uit zeven dagen bestaat. Hun kinderen weten vast en zeker wel beter door alle moderne communicatiemiddelen.

Wat ook een grote persoonlijke verandering was toen ik op Montfort terecht kwam, was dat ik ineens moest ervaren dat mijn dagen niet meer met een eucharistie begonnen. Dat had ik 18 jaar lang gedaan. Dat was geen leegheid want het werd gevuld met andere dingen en die waren ook waardevol. Ik was, net als de Emmaüsgangers, onderweg. De Schrift is ook Gods Woord. Dat wil zeggen dat de Eeuwige aanwezig is in dat Woord.

Toen de Woord- en Communievieringen werden ingevoerd, heb ik wel eens gezegd: “als je heel moedig bent, maak er een Dienst van het Woord van”. Een Woord- en Communieviering is een Eucharistieviering met een gaatje. Je haalt de hosties uit het tabernakel en je mag de instellingswoorden zelf niet uitspreken.

Het is jammer dat de lekenvoorgangers geen ambtsdragers mogen zijn, zowel mannen als vrouwen. Je ziet dat mensen daarom soms de stap zetten naar de Anglicaanse Kerk of de Oudkatholieke Kerk omdat ze daar

wel eucharistie mogen vieren. Ik denk dat Paus Franciscus daar wel over nadenkt. Hij heeft wel eens laten vallen dat hij er over denkt om vrouwen het ambt van diaken te geven.

6. Hoogtepunten / mensen

Altijd gelukkig gevonden in het werk, dat wil zeggen: vieringen verzorgen en met de Bijbel bezig zijn, met je geloof bezig zijn. Daar ben ik altijd met heel veel toewijding mee bezig geweest. Daarin werd ik door anderen in gestimuleerd. O.a. een collega in Voorschoten, Lous van Oosterom, die filosofie in Rome had gestudeerd en later ook in Leuven. Daar hebben we samen veel georganiseerd met name voor jongeren. Daar begon het al dat ik met jongeren bezig was. Toen ik tot moderator werd benoemd belde ik Lous van Oosterom op, inmiddels deken van Rotterdam, met de vraag of er nog een parochie was waar ik mensen van dienst kon zijn. Hij zei: “je komt als geroepen”. Ik woonde in Lombardijen en daar was een nieuwe parochie in oprichting, de Engelbewaarders, en daar ben ik gaan assisteren. Tot 1975 heb ik dat (10 jaar lang) gedaan. Tot ik een keer niet goed werd en in handen van een cardioloog kwam. Die vroeg wat ik allemaal deed. Ik zei: “ik zit op een middelbare school, 6 dagen, en in het weekend doe ik dan dat”. Toen zei hij: “en u denkt dat dat kan”. Daarna heb ik alleen nog incidenteel geassisteerd. Verder zocht ik ook contact met de Kruisheren, daar zaten er toen nog een stuk of twaalf paters en die hadden op vrijdagavond een gezellige samenzijn. Bijna elke

vrijdagavond was ik daar bij die jongens. Dat was ook waardevol.

Maar ook het zelfstandig wonen tussen gewone mensen was ongelooflijk leerzaam. Als je op pastorieën woont, ben je toch heel apart gezet.

7. Zou je het, als dat mogelijk was, zo weer overdoen?

Dat is een irreële vraag. Ik ben nog steeds ongelooflijk blij dat ik hierin ben terecht gekomen en heb er geen spijt van. Ik heb er wel spijt van dat mensen het ambt hebben verlaten of moesten verlaten omdat ze een relatie hadden. We zitten nog steeds aan het celibaat vastgeklonken. Voor hun keuze om het ambt te verlaten heb ik alle begrip voor. Die mensen zijn voor mij nooit minder geworden en ben ik altijd blijven waarderen.

8. Heb je nog ambities of toekomstplannen?

Heel lang nog aanwezig blijven, onderweg zijn, om deze boeiende tijd te blijven volgen. Verhalen en standpunten van mensen lezen en horen. Ik hoef het er niet altijd mee eens te zijn, maar wil ze wel proberen te begrijpen. En waarom ze bepaalde dingen willen en niet willen.

9. Wat zou je bij een ontmoeting met Paus Franciscus als onderwerp aandragen?

Laat ik dan beginnen met een bisschop. Als ik de kans zou krijgen bij Van den Hende zou ik hem het volgende wille voorleggen. Ik heb u een altijd malen mogen meemaken bij afscheidsvieringen van collega's. Dan komt u met mijter en staf. Beste bisschop waarom doe je nou die mijter op?

Je bent hier toch geen bisschopje aan het spelen. Je bent hier doodgewoon als priester uitgeleide aan het doen van een van je collega's. Aan bisschop Simonis heb ik ook wel eens gevraagd: "als je wakker wordt, zet je dan gelijk je mijter op?"

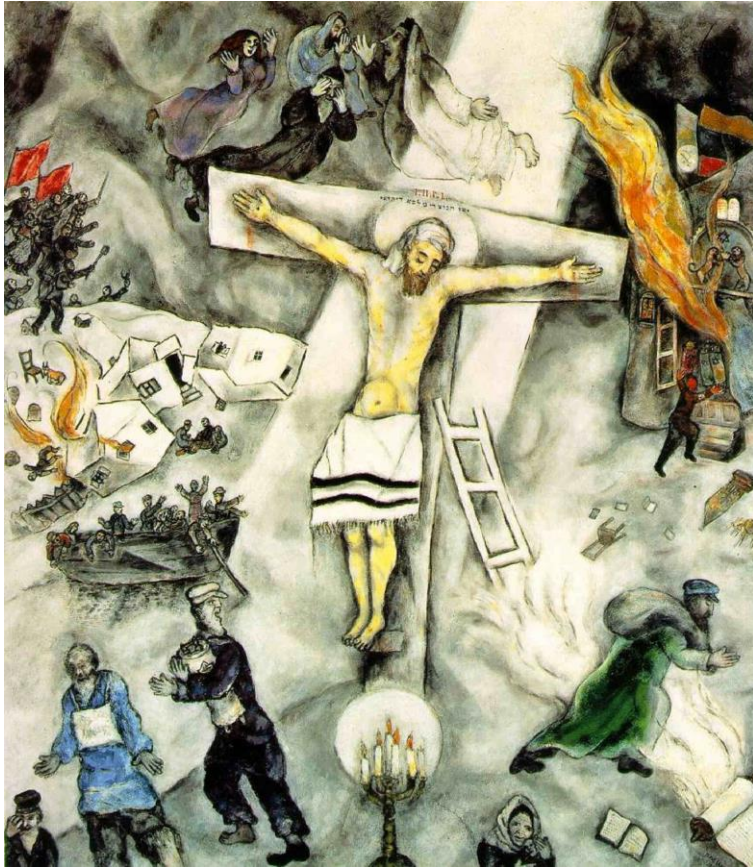
Bij Franciscus zou ik zeggen,; wat heeft u een prachtig voorbeeld gegeven toen u nog maar net tot paus was benoemd om "buona sera" te zeggen en daarna in de eerste plaats vroeg: "zouden jullie mij willen zegenen". En dat er toen een stilte viel over het St. Pietersplein die veelzeggender was dan wat en welk woord dan ooit. En dat hij contact zoekt met de meest vreemde mensen, zoals de patriarch van Moskou, of in zijn reis naar Israël waar hij zich laat begeleiden door een iman en een rabbijn. Het zijn de drie godsdiensten die familie van elkaar zijn en elkaar in de ogen moeten kijken. Dat is hoopgevend wat hij doet. O.a. met dat in gedachte wil ik de viering op Pinksteren eindigen met het lied: de steppe zal bloeien.

10. Kan je aangeven wat Jezus voor je betekent

Dan begin ik met de naam 'Jezus'. Die heeft hij van zijn papa en mama gekregen. Als ik hem Christus ga noemen dan is dat een functie. Als je het Evangelie probeert te benaderen en daarvoor wilt openstaan dat je dan in de eerste plaats daar Jezus van Nazareth ziet lopen. Daar loopt niet de Christus rond. Die functie krijgt/neemt hij pas een paar uur voor zijn veroordeling als hij het Pesachfeest

viert volgens de Joodse ritus. Je mag zijn Godheid niet ontkennen, maar ik zal zijn mensheid ook niet ontkennen. Ik vind dat wij dat wel 2000 jaar geprobeerd hebben.

11. De Witte Kruisiging van Chagall

Dit is een wonderlijk schilderij van Marc Chagall dat is geschilderd in 1938 naar aanleiding van de Kristallnacht. Een Jood die een Christus schildert en die hem de Joodse gebedsmantel, de tallit, als lendendoek om geeft. Daar om heen schildert hij de lijdenswerktuigen dat wat op die dag, de Kristallnacht, gebeurde. Synagogen die in brand

worden gestoken, bedrijven worden vernietigd, Thorarollen worden verscheurd, dat mensen vluchten. En als Jezus dan zegt: “Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten”, dan zegt Chagall: “Hij heeft je niet verlaten, kijk maar”. De zevenarmige kandelaar die altijd in de tempel stond als symbool van de aanwezigheid van de Eeuwige is brandende. Heel bijzonder dat een Jood is geweest die, als het ware, Jezus weer teruggeeft aan de Joden. Wij hadden hem ingepalmd.

Ik gebruik dit tijdens mijn preek op de 3^e zondag na Pasen. Daar lezen we dat Petrus de Joden de mantel uitveegt. Maar hij was, kort na Pasen, absoluut niet moedig en had zich ook niet zo moedig getoond. Bij Johannes lees je dan dat hij tegen zijn jongens zegt: ik ga weg uit Jeruzalem, ik ben het hier zat, ik ga vissen. En dan zegt Johannes: dan gaan wij mee. Hun hele wereld was in elkaar gedonderd. Ze gaan naar het meer van Galilea, gaan daar vissen maar vangen ze geen enkel visje. Er staat daar iemand aan het strand die roept: “jongens, aan de andere kant je net uitgooien!”. En dan scheurt het net. Petrus heeft dat zelf eerst niet eens in de gaten, maar Johannes wel dat dat Jezus is. Dan springt Petrus wel overboord om over het water naar Jezus te gaan. Dan krijg je dat Jezus, tot drie keer, aan Petrus vraagt: “hou je van mij?” en daarmee Petrus er aan herinneren aan wat eerder gebeurde bij Zijn veroordeling.

Dan kom ik terug bij het verhaal van Lucas, leerlingen onderweg. Dat heeft mij altijd beziggehouden. In een eeuwenlang proces hebben wij de Joodse rabbi, Jezus, toegeëigend. We hebben hem losgemaakt van zijn

Joodse wortels. Wij zijn met de Joodse geschiedenis op de loop gegaan. Wij bedienden ons van de Joodse taal, terwijl wij elkaars familie zijn, waren we vreemden voor elkaar geworden. We beseften nauwelijks meer dat het Christendom geënt was op de Joodse stam. Wij Christenen zijn van huis uit Jood. Dat is ook wat Jezus zelf ons in het Evangelie duidelijk wil maken wanneer Hij, als de opgestane Heer, de Schriften uitlegt aan de twee Emmaüsgangers. Hij begint dan niet bij zichzelf, maar legt hen het een en ander uit en start bij de bij Mozes en de profeten. Jezus erkende zijn Jood-zijn, stond helemaal in die traditie, en dat mogen wij niet wegschrijven. En ben ik weer terecht bij Marc Chagall.

12. Onderweg

Bij mijn feest wil ik het beeld gebruiken van de Emmaüsgangers die onderweg zijn, met Jezus tussen hen in. Op zoek naar nieuwe en dierbare woorden voor wat wij heimelijk vermoeden. Dat zijn woorden die allemaal ruimte bieden. Daar zit geen antwoord in, daar zitten alleen maar vragen in. Dan heb je de kans, de ruimte, om daar zelf een plek in te vinden. Het antwoord moet niet van de preekstoel komen, dat moet je zelf geven. Je wordt op weg gezet, onderweg te gaan op zoek naar antwoorden.

Op zondag 20 mei, tijdens het Pinksterfeest, viert
Piet van Reisen
Zijn **70-jarig priesterjubileum**.

Reden genoeg om deze, nog steeds, actieve priester van 95 jaar te bezoeken en hem een paar vragen te stellen. Het werd een gesprek, vol bevoegenheid, van meer dan een uur.